

Крок у майбутнє: у Німецько-Української Палати – нове керівництво

З 15 червня 2022 року у Німецько-Української Палати – нове керівництво: д-р Сергій Лісніченко став тимчасово виконуючим обов'язки керівника Палати.

Він змінив на цій посаді пана Александра Маркуса, який перейшов до Німецько-Сербської Палати. Д-р Сергій Лісніченко добре відомий багатьом з вас і, звичайно, не потребує окремого представлення: з 1994 року він працював у Делегації німець-

кої економіки, а потім у Німецько-Українській промислово-торговельній палаті як заступник Делегата німецької економіки, прокурисст і керівник юридичного відділу.

Саме в цей складний для України час, наша

Палата, як і раніше, рада бути для вас корисною і запрошує вас до співпраці з нами, щоб ви мали змогу долучитися до наших ексклюзивних заходів, інформаційних послуг і пропозицій, а також потужної мережі контактів в обох країнах і по всьому світу.

ЗМІСТ

Крок у майбутнє: у Німецько-Української Палати – нове керівництво.....	1
Зміни умов праці, актуальних проблем у сфері персоналу й мотиваційної політики в період дії воєнного стану 2022 року	2
Захід й надалі готує великі пакети допомоги для України	5
Працюєте вимушено з-за кордону? Отримуєте фінансову допомогу від уряду іноземної держави? Як бути з оподаткуванням	7

Банківський сектор України під час війни	11
Питання до ЄСПЛ: Чи має закон мовчати, коли йде війна?	13
Зброя проти ворога: як компаніям комунікувати в умовах війни	16
ЛІТНІЙ ВЕЧІР	18
Зелена енергетика як невід'ємна складова відновлення країни	20
Засідання комітетів та заходи ANK Ukraine 2022	21

Зміни умов праці, актуальних проблем у сфері персоналу й мотиваційної політики в період дії воєнного стану 2022 року

Російська військова агресія завдала величезних втрат українському бізнесу. На жаль, вони виражаються не лише зруйнованими підприємствами, закритими виробничими лініями, пограбованими складами, але й загибеллю людей... Підприємства, яким вдалось вистояти, довелося пройти велику кількість випробувань, щоб пристосовуватись до нового життя в умовах воєнного стану. Роботодавці докладали і продовжують докладати чималих зусиль, щоб підтримати своїх працівників, організувати їм безпечні умови праці і зберегти бізнес.

У травні 2022 року комітет з питань управління та підбору персоналу АНК Україна ініціював проведення опитування серед компаній-членів Німецько-Української промислово-торгівельної палати, щоб зрозуміти, як вони справляються з сьогоднішніми викликами та як останні вплинули на організацію трудових відносин.

У цій статті ми хочемо поділитися з вами результатами опитування, змінами умов праці, актуальних проблем у сфері персоналу та мотиваційної політики, що відбулися в період дії воєнного стану.

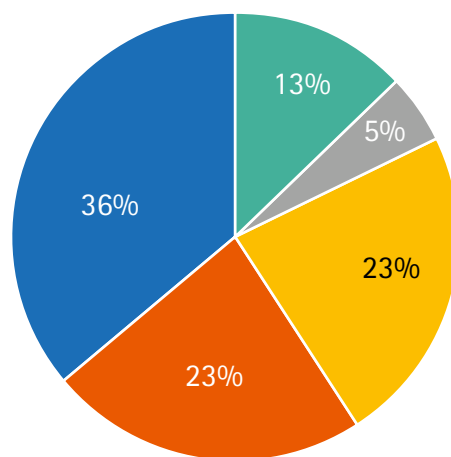
В опитуванні взяли участь компанії різних сфер діяльності: від великої промисловості, автомобільного сектору та сільського господарства до консалтингу з чисельністю персоналу від 5 до понад 1000 працівників.

Найбільшими випробуваннями для роботодавців стали: неможливість організації безпечних умов праці, релокація працівників до інших регіонів України/ за кордон, міграція робочої сили за кордон, неефективність матеріальної мотивації, суттєве падіння бізнесу, обмеження, запроваджені через введення воєнного стану.

Для підтримки колективного духу й залученості працівників компанії-члени Німецько-Української промислово-торгівельної палати організували різноманітні HR-ініціативи:

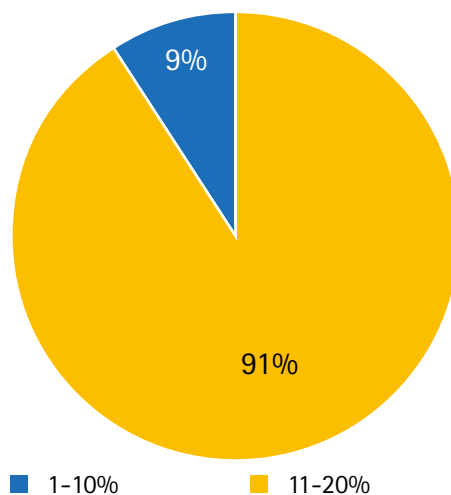
- Психологічну підтримку для працівників
- Регулярні зустрічі колективу, окремі групи для спілкування в месенджерах
- Деякі компанії дозволили працювати всім працівникам за власним графіком
- Ввели систему регулярного опитування потреб працівників і подачі пропозицій від них
- Колективно допомагають ЗСУ

Скільки працівників компанії змушені були покинути свій дім і виїхати в інший регіон України/ за кордон?

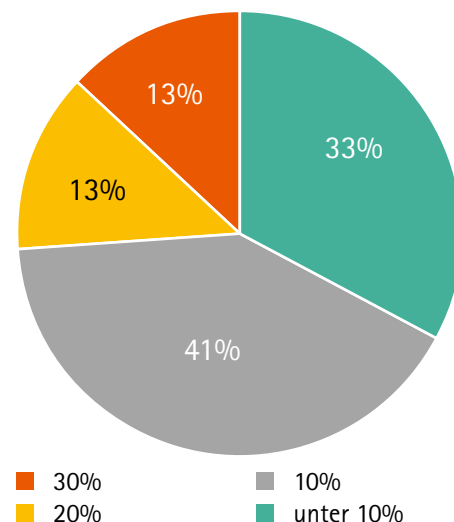
- 50-70%
- 30%
- 20%
- 10%
- до 5 %

Коефіцієнт плинності персоналу у Вашій компанії в період дії воєнного стану в 2022 році

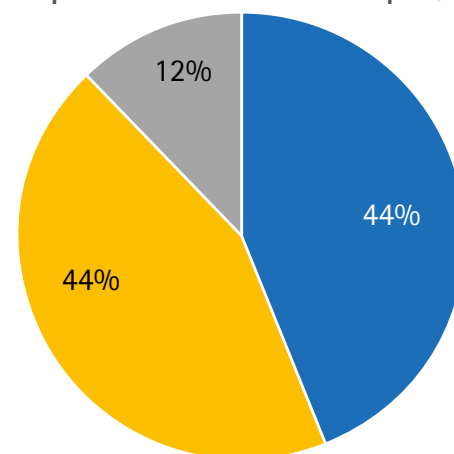

- 1-10%
- 11-20%

Скільки з них вже повернулися додому?

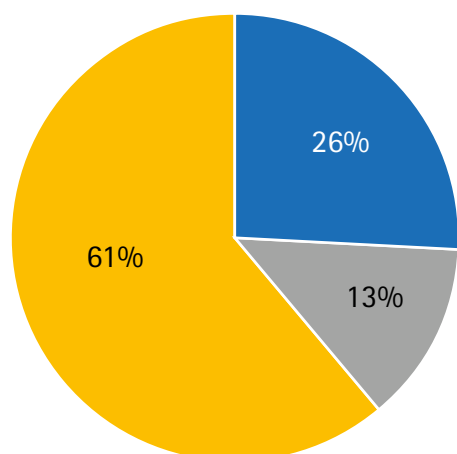

Чи робили Ви перегляд заробітних плат в 2022 році?

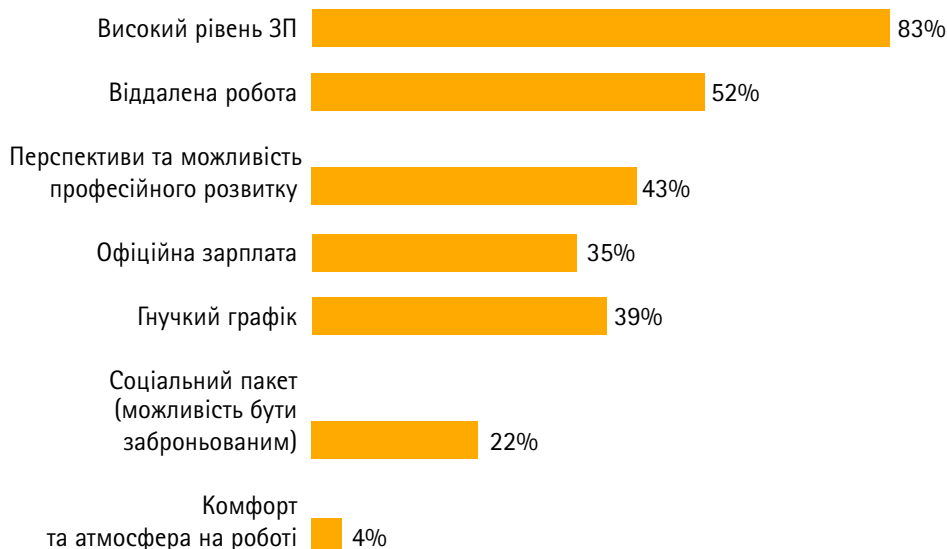
- так, ЗП була підвищена
- ні
- Інше:
 - Повернулись до розміру ЗП попереднього року через воєнний стан
 - Зменшили ЗП через воєнний стан
 - Інші способи оптимізації витрат на персонал

Чи плануєте Ви переглядати розмір ЗП на 2023?

- Так, плануємо підняти ЗП на 15-20%
- Так, плануємо індивідуальний перегляд ЗП
- Не можемо нічого планувати в даних умовах

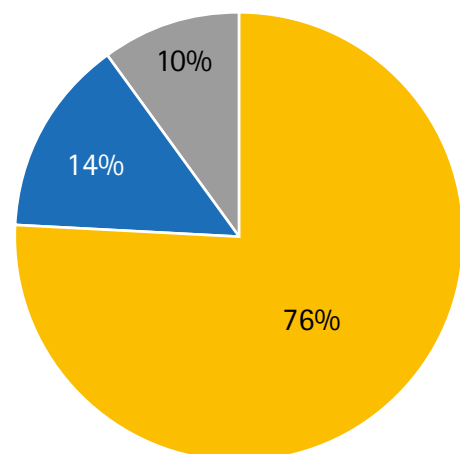
Які з наступних пунктів є пріоритетними для пошукачів?

Чому звільняються Ваші співробітники?

Політика компенсування та бонусування: ЗП

- Номінована в грн для всіх працівників
- Номінована в EUR/USD для всіх працівників
- Номінована в EUR/USD лише для середнього та вищого менеджменту

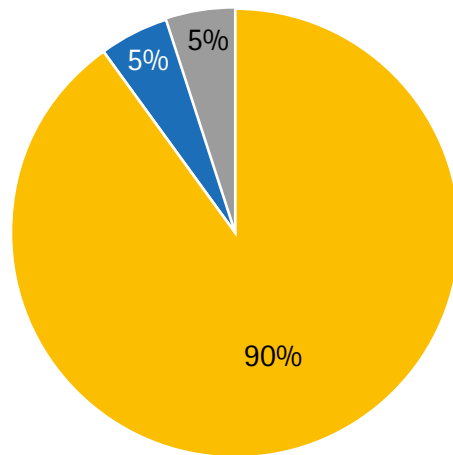
Курс:

- НБУ – 60%
- Комерційного банку – 40%

Як Ви створюєте відповідну ціннісну пропозицію роботодавця?

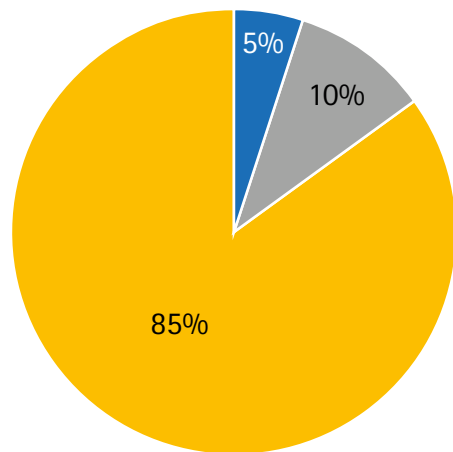

Який процент призовників у Вашій компанії?

- 1-10%
- 30%
- 50%

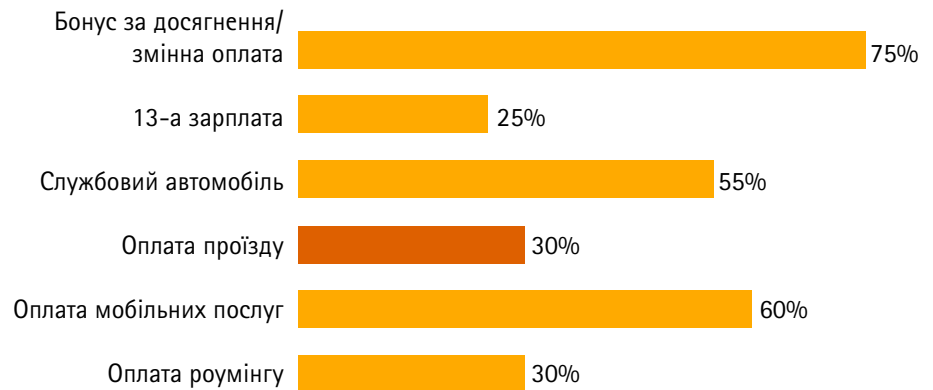
Добровільне медичне страхування

- Доступне лише для деяких категорій працівників
- Не страхують працівників
- Доступне для всіх працівників

- Багато компаній організували релокацію за кордон та по Україні
- На час війни запустили програму "Пліч-о-пліч", яка включає в себе зустрічі з експертами у галузях психології, економіки, інформаційної гігієни, безпеки. Раз на два тижні проводиться загальна онлайн-зустріч усіх співробітників з Радою Директорів для отримання відповідей на актуальні запитання. Проводиться ініціатива для залучення "Доброго вечора, ми з України", де співробітники роблять фото- і відео- контент про будні під час війни
- Запущена диджитальна програма "Дай 5!" у чат-боті, яка надає можливість

Політика компенсування та бонусування: додатковий компенсаційний пакет

Оплата проїзду:

- Розвезення – 50%
- Компенсація палива – 25%
- Оплата таксі – 25%

Додатковий бонусний пакет

сказати "дякую" та перерахувати віртуальні бали будь-кому в компанії (за будь-яку допомогу по роботі чи при релокації, поселенні тощо). Бали обмінюються на подарунки. Проводиться патріотичний конкурс дитячої творчості

- Дехто з компаній надав можливість бути залученими до проектів, у яких співробітники можуть проявляти ініціативу, отримувати винагороди від особистих досягнень, тим самим формуючи свою відповідальність та репутацію як співробітника та керівника.

Результати опитування показали, що навіть в найтяжчі часи компанії-члени

Німецько-Української промислово-торгівельної палати зробили все можливе та місцями неможливе, щоб підтримати своїх працівників і їхні сім'ї, втілили ряд антикризових заходів для утримання працівників, підтримки їхнього духу та ефективності роботи. Завдяки цьому компаніям вдалося втримати своїх працівників і підвищити їхню лояльність, дуже важливу для ведення ефективного бізнесу.

Юлія Пророченко (Голова Комітету з питань управління та підбору персоналу, начальниця відділу роботи з персоналом компанії Оттен Консалтинг)

Захід й надалі готує великі пакети допомоги для України

Війна розхитує Україну у фінансовому плані. Але західна спільнота держав надає Україні серйозну допомогу, про що свідчить наш матеріал.

Відбудова України стане завданням поколінь. Уже зараз витрати на неї оцінюються в 750 мільярдів євро. І це – коли ще зовсім не видно кінця війни. Шкода, нанесена інфраструктурі, зруйнованим будівлям, промисловим об'єктам, транспортним засобам і аграрним площам, уже зараз оцінюється майже в 100 мільярдів євро, зазначає Київська школа економіки (станом на 13 червня 2022 р.).

Але хвиля допомоги з боку західних промислово розвинених країн величезна, й вона продовжує зростати. Разом із міжнародними фінансовими організаціями вони допомагають Україні здійснювати державне управління й готуватися до відновлення економіки після припинення бойових дій.

За підрахунками Кільського інституту світової економіки (IfW), станом на 1 липня 2022 року в рамках двосторонніх домовленостей Україна одержала зобов'язання допомоги на 80,7 мільярди євро. Сюди входять і 15,7 мільярди євро від Європейського Союзу (ЄС). Києву вкрай потрібна фінансова допомога. «Війна негативно позначилася на податкових надходженнях і вимагає неймовірних витрат, зокрема, для військових або ремонту життєво важливої інфраструктури. Це означає стрес для державного бюджету», – наголошує Крістоф Требеш, який керує підрозділом аналізу допомоги Україні (Ukraine Support Tracker) в IfW.

Якщо США і Сполучене Королівство надають Україні найбільшу допомогу в абсолютних цифрах, то Естонія та Литва лідирують у відсотковій частці своєї економічної допомоги. Вони зобов'язалися надати країні майже по 1 проценту від свого внутрішнього валового продукту. У цьому відношенні це майже у десять разів більше, ніж німецька фінансова допомога.

Обсяги зобов'язань допомоги Україні в рамках двосторонніх домовленостей (млн євро)

Країна	Фінансова допомога	Гуманітарна допомога	Військова допомога	Разом
Разом	31 151	12 882	36 704	80 737
США	9 949	8 884	23 782	42 615
Сполучене Королівство	2 077	373	3 768	6 217
Німеччина	1 150	750	1 440	3 340
Польща	953	103	1 800	2 856
Канада	1 441	250	919	2 610
Франція	1 800	119	194	2 113
Японія	568	98	0	667
Норвегія	34	35	494	563
Італія	310	31	150	491
Чеська Республіка	0	104	256	361
Швеція	91	85	182	359
Данія	20	37	269	326

Станом на 1 липня 2022 року; у тому числі витрати на приймання й обслуговування біженців, Джерело: Ukraine Support Tracker Data (Інститут світової економіки м. Кіль) 2022 р.

Двосторонні зобов'язання допомоги для України у відсотках від внутрішнього валового продукту

Місце	Країна	Двостороння допомога у % від ВВП
1	Естонія	0,86
2	Латвія	0,74
3	Польща	0,51
4	Сполучене Королівство	0,24
5	США	0,21
6	Литва	0,19
7	Словаччина	0,17
8	Канада	0,17
9	Норвегія	0,16
10	Чеська Республіка	0,16
11	Греція	0,14
12	Португалія	0,12
13	Данія	0,10
14	Німеччина	0,09

Станом на 1 липня 2022 року; у тому числі витрати на приймання й обслуговування біженців, Джерело: Ukraine Support Tracker Data (Інститут світової економіки м. Кіль) 2022 р.

iStock.com/MKucova

НІМЕЧЧИНА ЗБІЛЬШУЄ ДОПОМОГУ

Німеччина підтримує Україну ще з 2014 року наданням непов'язаних фінансових кредитів. У квітні 2022 року було передано останній транш на суму 150 мільйонів євро для надання пільгових кредитів малим і середнім підприємствам. 24 травня 2022 року Кредитний банк з відбудови (KfW) підписав угоду з Міністерством фінансів України про надання ще одного непов'язаного кредиту на 150 мільйонів євро. Ці кошти підуть на пенсії, зарплати вчителям і співробітників лікарень, а також на медикаменти. 24 червня міністр фінансів Німеччини Крістіан Лінднер і його український колега Сергій Марченко підписали Угоду про надання Україні коштів на суму 1 мільярд євро грантового фінансування, що будуть спрямовані до держбюджету України.

КИЇВ МАЄ ЗАЛАТАТИ ВЕЛИЧЕЗНУ ДІРУ В БЮДЖЕТІ

Україні щомісяця потрібно близько 5 мільярдів євро для латання діри в держбюджеті. Дефіцит пов'язаний із зменшенням податкових надходжень після початку війни та значним збільшенням витрат. За даними міністра фінансів Сергія Марченка, у червні Київ отримав від міжнародних партнерів 4,4 мільярди доларів США фінансової допомоги. У липні сума має бути такою самою.

Промислово розвинені держави Великої сімки в рамках саміту наприкінці червня пообіцяли надати на поточний рік до 29,5 мільярдів доларів США для підтримки державного бюджету України. Завдяки цьому мають бути закриті фінансові прогалини й забезпечені базові потреби населення України.

Особливо посилили свою активність США. Після першого пакету допомоги в берез-

ні 2022 року, що становив 13,6 мільярдів доларів США, 19 травня 2022 року Конгрес ухвалив рішення про другий пакет на суму 40 мільярдів доларів США. Більше половини цієї суми призначено для військових цілей. До 12 липня 2022 року США надали Україні 4 мільярди доларів США допомоги для бюджету.

ЄС у середині травня пообіцяв Україні додаткову макрофінансову допомогу на суму 9 мільярдів євро, що має бути надана у вигляді позики. Передачу першого траншу на суму понад 1 мільярд євро міністри фінансів ЄС ухвалили 12 липня 2022 року. Як повідомляє преса, рішення про надання подальшої допомоги буде ухвалено, ймовірно, не раніше осені. З початку російського вторгнення ЄС істотно посилив підтримку України й уже мобілізував для цього близько 4,1 мільярди євро.

МОРАТОРІЙ НА ОБСЛУГОВУВАННЯ БОРГІВ ДЛЯ УКРАЇНИ

Згідно з повідомленням Федерального міністерства фінансів Німеччина має намір разом із іншими державними кредиторами надати Україні відстрочку у виплаті боргів. Обслуговування боргу має бути призупинено з 1 серпня 2022 року до 31 грудня 2023 року з опцією продовження ще на один рік.

Рішення було ухвалено 20 липня 2022 року у відповідь на відповідне прохання українського уряду. До двосторонньої групи кредиторів поруч із Німеччиною входять Великобританія, Канада, Франція, США та Японія. Завдяки цьому Україна одержить додатковий обсяг ліквідних коштів. Міністерство фінансів України розраховує, що завдяки мораторію зможе за два роки заощадити близько 5 мільяр-

дів доларів США. Було розповсюджено заклик до інших двосторонніх кредиторів із проханням надати Україні відтермінування у виплаті боргів.

БАНКИ РОЗВИТКУ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ЛІКВІДНІСТЬ

Окремі країни беруть на себе фінансові зобов'язання щодо часткового поповнення бюджетів міжнародних фінансових організацій, що також опікуються зміцненням України. Так, Європейський банк відбудови й розвитку (ЄБРР) заявив у березні 2022 року про надання позачергової допомоги на суму 2 мільярда євро для України й інших країн, що потерпають від війни. Завдяки підтримці інших донорів і партнерів ЄБРР має намір лише цього року інвестувати в країну 1 мільярд євро. Сума призначається для фінансування торгівлі, поповнення ліквідних коштів підприємств, підтримки постачальників електроенергії та підприємств із надання комунальних послуг.

Поруч із цим банк допомагає підприємствам із переїздом у безпечніші регіони країни та надає підтримку фірмам фармацевтичної промисловості (зокрема, компанії «Фармак»). Два кредити на суму по 50 мільйонів кожний було переоформлено для забезпечення ліквідності оператора системи передачі електроенергії НЕК «Укренерго» й АТ «Українська залізниця». Ще 300 мільйонів євро отримає НАК «Нафтогаз України». У травні 2022 року ЄБРР заявив про плани інвестування 200 мільйонів євро в продовольчу безпеку. Завдяки використанню інструмента розподілу ризиків він прогавантує кредити для приватних банків, аби ті могли надати кошти українським аграрним компаніям на закупівлю посівного матеріалу, добрив, пального й сільськогосподарської техніки.

ЄІБ ПРОФІНАНСУЄ ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ Й МЕДИКАМЕНТИ

Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) відразу після початку війни заявив про виділення Україні негайної допомоги на суму 668 мільйонів євро для задоволення найнагальніших потреб, зокрема, закупівлі продовольства, медикаментів і палива.

Дуже активну допомогу надає Україні і Світовий банк. Він має намір передати Україні в цілому 4 мільярда доларів США. За його повідомленням, 2 мільярди доларів США вже було виділено. Майже 1,5 мільярди доларів США підуть на виплату зарплат державним і соціальним працівникам.

Працюєте вимушено з-за кордону? Отримуєте фінансову допомогу від уряду іноземної держави? Як бути з оподаткуванням

За даними ООН, у зв'язку з розв'язанням Росією повномасштабної війни більш як 6 мільйонів українців були змушені виїхати за кордон. Однак значна частина цих людей продовжує віддалено працювати на українські компанії, отримувати заробітну плату на українські рахунки та сплачувати податки до бюджету України.

Така сплата податків здійснюється українським роботодавцем фізичної особи як податковим агентом саме під час нарахування (виплати) заробітної плати, тобто на щомісячній основі.

А після шестимісячного терміну перебування на території приймаючої країни ЄС такі особи можуть набути статусу податкових резидентів і за кордоном (у країні перебування) з відповідною вимогою щодо сплати податків у країні перебування.

Більше того, право на оподаткування українського доходу у приймаючої країни може виникати не тільки з огляду на набуття особою статусу резидента приймаючої країни, а і просто після того, як термін перебування особи в такій країні перевищить 183 дні.

Урядом України зараз робляться спроби врегулювати проблему, що виникла у зв'язку із віддаленою роботою великої кількості українців за кордоном. Так, наприклад, на сайті Міністерства фінансів України оприлюднено проект наказу, що має на меті затвердження форми довідки про статус податкового резидента України, яка підтверджуватиме резидентність особи.

Очікується, що наявність такої довідки і її надання у країні тимчасового перебування особи допоможе у вирішенні питання із оподаткуванням доходів особи у країні перебування.

Такий запропонований підхід дещо відрізняється від попередньої практики, зокрема, і судової, відповідно до якої резидентність особи визначалася за фактичними обставинами відповідного року, а отже не могла бути визначена наперед.

Нижче ми розберемося, що відбувається з оподаткуванням і чи можливо уникнути подвійного оподаткування за таких обставин.

Перш за все зазначимо, що за звичайних обставин особа, яка має українське громадянство, вважатиметься податковим резидентом України незалежно від того, як довго вона перебуває на території України протягом року.

Так, резидентність особи за національним законодавством визначається на підставі положень п. п. 14.1.213 Податкового кодексу України (далі – «ПКУ»), якими передбачено ступеневий тест на резидентність: (1) за місцем проживання; (2) за постійним місцем проживання; (3) за критерієм центру життєвих інтересів особи; (4) за критерієм строку перебування в Україні (не менше 183 днів протягом податкового року).

Оскільки протягом 2022 року розглядувані особи проживали як на території України, так і за кордоном, то в більшості випадків резидентний статус осіб буде визначатися саме за критерієм постійного місця проживання.

Постійне місце проживання, у свою чергу, визначається у ст. 1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» як місце, де особа проживає протягом року, і має намір проживати на території цієї держави протягом необмеженого строку, не обмежуючи таке проживання певною метою, і за умови, що таке проживання не є наслідком виконання цією особою службових обов'язків або зобов'язань за договором (контрактом).

Тобто в більшості випадків, оскільки нинішнє перебування українців на території іноземних держав обумовлене певною

конкретною метою (збереження життя і здоров'я себе та своїх близьких), і більшість із таких осіб мають намір повернутися в Україну після закінчення війни, то не можна говорити, що такі особи мають постійне місце проживання за кордоном.

У той же час, зважаючи на наявність в Україні певних встановлених формальних процедур, котрі фізична особа має проходити при виїзді із країни на постійне проживання за кордон, є підстави говорити, що в осіб, які таку процедуру не пройшли, залишається постійне місце проживання в Україні.

На практиці певним сигналом про наявність постійного місця проживання в Україні для податкових органів і судів є прописка в Україні.

Тому – хоча кожний конкретний випадок є унікальним і має розглядатися в індивідуальному порядку – наразі є підстави говорити, що в більшості випадків державні органи вважатимуть фізичних осіб-громадян України податковими резидентами України.

У результаті така фізична особа матиме обов'язок із декларування (у визначених ПКУ випадках) і сплати податків в Україні.

Однак відповідно до місцевого законодавства країни тимчасового перебування особи після сплину 183 днів перебування не виключено, що така особа набуватиме також податкового резидентства країни перебування із відповідним обов'язком сплати податків у цій країні.

Практично всі угоди про уникнення подвійного оподаткування, укладені Україною, дозволяють оподатковувати дохід залежно від так званих «особистих послуг» (тобто заробітної плати) тільки в країні резидентства особи (тобто в розглядуваному

iStock.com/AMSTOCK

випадку – в Україні) за умови, якщо робота за наймом здійснюється поза межами країни перебування, а перебування в іноземній країні не перевищує 183 дні.

Наприклад, відповідно до положень ст. 15 Угоди між Україною і Федеративною Республікою Німеччина про уникнення подвійного оподаткування стосовно податків на доход і майно від 03.07.1995 року, винагорода, що отримується резидентом України у зв'язку із роботою за наймом, що здійснюється в Німеччині, оподатковується тільки в Україні, якщо виконуються одночасно всі три умови, передбачені частиною 2 статті 15 Угоди, одна з яких – перебування в Німеччині протягом періоду менше 183 днів.

Робота за наймом зазвичай вважається такою, що здійснюється в країні перебування, якщо працівник залишається в цій країні протягом всього періоду здійснення роботи.

Тобто незалежно від того, що особа може працювати на українську компанію та над українськими проектами, вважатиметься, що така робота здійснюється все одно за кордоном у країні фактичного перебування особи.

У той же час дохід від діяльності, що здійснюється на території певної країни, зазвичай вважається отриманим із такої країни. Отже, незалежно від того, чи набула особа статусу резидента відповідної країни, її дохід, отриманий під час роботи в такій країні, все одно може підлягати оподаткуванню у країні перебування.

У зв'язку із вищезазначеним за умови перевищення 183-денного терміну перебування в приймаючій країні, по аналогії з підходом щодо оподаткування в разі наявності постійного представництва, може вимагатися оподаткування усього доходу, отриманого протягом усього періоду перебування у приймаючій країні (а не лише доходу, отриманого після закінчення 183-денного періоду).

У деяких державах при виникненні зобов'язання сплачувати податки в такій країні навіть при умові річного декларування доходів може вимагатися сплата податку авансом на щомісячній основі. А в деяких країнах може вимагатися навіть щомісячне подання декларації.

Таким чином, на практиці технічно може виникнути ситуація подвійного оподаткування, оскільки угоди про уникнення подвійного оподаткування не забезпечують буквального захисту в таких випадках – як у країні походження, так і у країні перебування.

Зокрема, для українських роботодавців в будь-якому разі залишаються обов'язки податкового агента зі стягнення та сплати від імені працівника податку на доходи фізичних осіб із заробітної плати.

При цьому діюче податкове законодавство України не передбачає порядку чи підстав для перегляду роботодавцем механізму стягнення і сплати податків під час нарахування доходів співробітнику, аби стягувати їх у меншому, ніж законодавчо закріплений розмір.

У свою чергу, у приймаючих країнах обов'язок із декларування та сплати податків покладається особисто на фізичну особу. У результаті працівники можуть зіткнутися з відповідними податковими вимогами у приймаючих країнах.

Оскільки такі особи за положеннями чинних угод про уникнення подвійного оподаткування в більшості випадків вважаються саме резидентами України, залік сплачених податків за відповідною угодою має відбуватися саме в Україні.

Тобто в Україні має зараховуватися сплачений за кордоном податок проти українського податку.

Тому, оскільки відповідно до українського законодавства роботодавець як податковий агент має обов'язок зі стягнення й перерахування податків із заробітної плати співробітника, залік податків, сплачених самими співробітником за кордоном проти українського податку значно ускладнений, якщо взагалі можливий на практиці.

Зазначене відбувається через відсутність законодавчого врегулювання процедур, що передбачали б можливість зменшення роботодавцем суми податку, котрий сплачується в Україні, на суму податку, сплаченого за кордоном, або які передбачали б можливість заліку фізичною особою в Україні суми податку, сплаченого за кордоном, проти податків із заробітної плати.

Варто зазначити, що угоди про уникнення подвійного оподаткування певним чином

зараз не відповідають реаліям життя.

Так, вони не враховують можливість віддаленої роботи, що набрала обертів з підвищенням глобальної мобільності людей і стала особливо актуальною з початком «ковідних» часів. Не враховують відповідні угоди й актуальних реалій воєнного стану в Україні, коли мільйони людей вимушені були покинути територію України для збереження свого життя і здоров'я.

Однак це не означає, що фізична особа буде змушена платити податок в обох країнах, а подвійного оподаткування не можна уникнути.

Зокрема, угоди про уникнення подвійного оподаткування, укладені Україною, переважно передбачають можливість ініціювання процедури взаємного узгодження.

Передбачає таку можливість і ПКУ, що в 2020 році був доповнений статтею 108-1 ПКУ, котра детально конкретизує та закріплює процедуру взаємного узгодження.

Водночас із огляду на положення п. п. 108-1.2.4 ПКУ для ініціювання процедури взаємного узгодження особа повинна мати на руках певний документ від податкового органу іноземної держави, з якого вбачалася б вимога оподаткування відповідного доходу у країні перебування.

Такий механізм є доволі новим, а питання потенційного подвійного оподаткування доходів фізичних осіб лише набирає актуальності, тому наразі нам не відомі практичні випадки ініціації такого роду процедур, а також важко оцінити, яким саме чином розглядатимуть такі справи державні органи України.

Ця проблема вже стає відома українському бізнесу та бізнес-асоціаціям, які наразі спрямовують свої зусилля на її вирішення й намагаються підштовхнути уряд на ініціацію переговорів з іноземними державами.

Як бачимо із відкритих джерел інформації, це питання вже ставилося на обговорення міністром соціальної політики України та головою Комітету Європарламенту з питань зайнятості та соціальних питань (https://mbiz.censor.net/news/3351488/kabmin_prosytyes_dozvoloty_ukrayinskym_pidpryyemtsyambijentsyam_platyty_podatky_v_ukrayini).

Наразі в публічній площині з боку Євро-

парламенту було лише повідомлено, що оподаткування більшою мірою регулюються національним законодавством країн-членів ЄС, однак ці питання насправді можна вирішити на рівні Євросоюзу, якщо пов'язати їх із дією директиви про тимчасовий захист.

Однак станом на сьогодні не вбачається жодного прогресу з боку Європарламенту щодо врегулювання такого питання на загальноєвропейському рівні.

Крім того, до проблеми подвійного оподаткування доходів українських біженців було звернуто увагу і ОЕСР, яку закликали видати формальне роз'яснення чи рекомендації за аналогією до рекомендацій, виданих під час кризи, спричиненої розповсюдженням COVID-19, що перебування осіб за кордоном у зв'язку з форс-мажорними обставинами не має враховуватися для цілей застосування конвенцій про уникнення подвійного оподаткування.

І хоча роз'яснення ОЕСР не мають обов'язкової сили, їх все ж дотримуються як певних настанов з питання застосування Модельної конвенції ОЕСР про уникнення подвійного оподаткування. А фактично всі угоди про уникнення подвійного оподаткування, укладені Україною, засновані на такій Модельній конвенції.

У разі видачі таких рекомендацій ОЕСР сподіваємося, що почнуться зрушення і у двосторонніх відносинах України з іншими країнами. Такі рекомендації допоможуть вирішити проблеми подвійного оподаткування на більш глобальному рівні, тобто щодо й тих українців, які перебувають за кордоном не в країнах ЄС.

Зважаючи на викладене, сподіваємося, що питання може бути вирішене доволі швидко. У той же час ситуація, що склалася, може потребувати й більш оперативного реагування, зважаючи на локальні вимоги оподаткування в деяких іноземних країнах, які вимагають щомісячної сплати податків, а не сплати за результатами року.

Тому компаніям, працівники яких наразі перебувають за кордоном, варто зайнятися податковим плануванням вже зараз.

Одним із способів вирішення цієї проблеми може бути переїзд працівника до іншої країни до настання 183 дня перебування, однак, розуміємо, що такий спосіб підійде далеко не кожній компанії та працівнику.

Неврегульованим поки що залишається і питання отримання фізичними особами фінансової допомоги за кордоном від урядів приймаючих країн.

Наразі оподаткування такої допомоги жодним чином спеціально не врегульовано в українському законодавстві.

Як наслідок такі виплати мають розглядатися як іноземний дохід фізичної особи, що підлягає оподаткуванню в Україні.

Ця проблема також підіймалася перед органами державної влади. Наразі представниками Міністерства фінансів України було оголошено, що законодавцем готується законопроект, який має на меті врегулювати таке питання та звільнити допомогу, що отримують українські біженці за кордоном, від оподаткування в Україні.

Сподіваємося, що це дійсно буде зроблено законодавцем принаймні до кінця року. Адже в протилежному випадку це може викликати обурення міжнародних партнерів України, які фінансують українських вимушених переселенців, але, очевидно, не мали наміру такою допомогою ще й підтримувати Державний бюджет України.

* * *

Як бачимо, наразі існує ціла низка питань, вирішення яких досі очікується.

Зважаючи на все вищевикладене, рекомендуємо українським компаніям та фізичним особам зайнятися податковим плануванням якнайшвидше для уникнення ще більших проблем через певний час.

Олександр Мінін, старший партнер «BTC Консалтинг»

Інна Тапунова, партнер «BTC Консалтинг»

Юлія Кривомаз, старший радник «BTC Консалтинг»

НОВИЙ BMW i7.
НЕЗАБАРОМ В УКРАЇНІ.

Банківський сектор України під час війни

Вторгнення Росії в Україну несе страждання людям, спричиняє соціальний і економічний розлад і розруху. У такій дуже складній ситуації надію вселяють далекоглядні політичні рішення й загальна стійкість, що виступають у ролі позитивних сигналів. Банківський сектор України є цьому прикладом. Попри війну сектор послідовно підтримує економіку й населення, надаючи їм фінансові послуги. Особливо варто наголосити на відсутності паніки серед банків. Цьому є чимало причин, але передусім треба відзначити спроможність Національного банку України (НБУ) здійснювати загальне регулювання в надзвичайній ситуації. Утім, уже зараз вимальовуються виклики, пов'язані, наприклад, з появою проблемних кредитів. Нинішня спроможність регулювання в умовах надзвичайної ситуації важлива в часи війни, але поступово її треба буде подолати, щойно знову запанує мир. У контексті цих викликів необхідно зазначити, що наразі сектор перебуває в доволі доброму стані, адже може спиратися на цінний досвід 2014 року.

АКТУАЛЬНА СИТУАЦІЯ

Через повномасштабну війну Росії на банківський сектор України й на його стабільність здійснюється неймовірний тиск. Тим не менше 68 банків – два російських банки було закрито в лютому, Мегабанк у червні – продовжують свою роботу. Безстрокові вклади на поточних рахунках у гривні зросли, вклади в іноземній валюті й депозити у гривні залишаються відносно стабільними. Поки що зменшилися лише депозити в іноземній валюті – у 1-му кварталі вони скоротилися на 22 % порівняно із груднем 2021 року. Але вирішальним є факт відсутності банківської паніки.

Зростання безстрокових вкладів у гривні свідчить про довіру до вітчизняної валюти й до сектора. Щодо балансу активів, то хоча чисті активи сектора зменшилися в березні на 4 % порівняно із груднем 2021 року, кредити компаній і приватних клієнтів у гривні залишаються відносно стабільними з тенденцією до зростання. Також в секторі відзначаються фінансові втрати сумою в 10 мільярдів гривень, пов'язані зі зростанням цільових відрахувань.

СЕКТОР ДЕМОНСТРУЄ СТІЙКІСТЬ

Але при всьому цьому досі вдається зберегти фінансову стабільність. Ми вбачаємо три причини для такої ситуації:

1) Невідкладна реалізація важливих антикризових заходів. З початком вторгнення НБУ оперативно запровадив нові правила для банківської системи й валютного ринку в умовах воєнного стану. Сюди належать перехід до фіксованого обмінного курсу (довоєнного курсу, що становив 29,25 грн за 1 долар США), тимчасове обмеження на зніман-

ня готівки й монетарне фінансування бюджету через пряму купівлю облігацій внутрішньої державної позики. Необхідними залишаються й надалі заходи контролю за операціями з капіталом, оскільки через серйозне зменшення експорту скорочується притік іноземної валюти. У зв'язку з тим, що зараз дефіцит фінансування бюджету становить близько 5 мільярдів доларів США на місяць, міжнародні експерти в цілому виступають за монетарне фінансування, хоча і точаться дискусії про його масштаби. Облікова ставка зросла на 15 відсоткових пунктів до 25 % у річному вимірі. НБУ прозоро заявив про вжиття відповідних заходів, що сприяє стабільності сектору.

2) Цифровізація й досвід COVID-19. Перед початком вторгнення завдяки динамічному розвитку IT-сектора збільшився попит на безконтактні платежі за допомогою карток і NFC. Так, використання технологій NFC і застосунку Apple Pay запровадили в себе 44 банки, тобто на 9 більше, ніж у Польщі. Безконтактні платежі за допомогою карток і технології NFC 2021 року перевищили кількість усіх інших видів платежів картками. Така динаміка зазнала ще більшого прискорення завдяки пандемії COVID-19. Завдяки цьому українці, яким доводиться залишити країну, можуть і надалі проводити банківські платежі й операції в цифровому форматі.

3) Результат колишніх реформ. У рамках розпочатих у секторі 2014 року реформ кількість банків зменшилася із січня 2015 року до грудня 2021 року вдвічі до 71 банку. Завдяки цьому банківський сектор України став доволі невеликим, але з доброю капіталізацією.

Якщо чисті активи 2021 року становили лише 38 % від ВВП (Польща: 97 %), то коефіцієнт власного капіталу в березні 2021 року становив близько 23 % (Польща: 21 %). Ще одним результатом проведення реформ стало серйозне зменшення (все ще високих) проблемних кредитів, а також посилення конкуренції з боку приватних банків. Зменшення частки вкладів у іноземній валюті дозволило швидко реагувати на неочікуваний відтік іноземної валюти. Зрештою в державних банках було зміцнено наглядові структури і процеси колегіального ухвалення рішень. Завдяки таким крокам НБУ став сприйматися як регулятор, що проводить надійну й незалежну монетарну політику.

ПОДАЛЬШІ ВИКЛИКИ ЯК ВІДКЛАДЕНИЙ ШОК

Навіть за умови скорого закінчення війни банківський сектор і НБУ зіштовхнуться з низкою серйозних викликів.

Монетарне фінансування бюджету й заходи контролю за операціями з капіталом були вимушеними кроками для нейтралізації шоку, який переживала економіка у зв'язку з обвалом надходжень у бюджет, зменшенням експорту й відтоком іноземної валюти. Але в середньостроковій і довгостроковій перспективі грошова емісія несе ризики інфляції, а валютний контроль гальмує економіку в її адаптації до умов нової рівноваги.

Тому у фінансовій політиці необхідно вжити відповідних заходів – як щодо надходжень, так і видатків, аби зменшити дефіцит фінансування. Як тільки економіка й зовнішня торгівля досягнуть нової рівноваги, обмеження необхідно буде поступово скорочувати, у будь-якому разі це стосується балансу поточних операцій,

а обмеження в балансі капіталу, що існують, вочевидь, довше, мають залишитися.

Погіршення ситуації з активами українських банків можна буде реально оцінити лише через 3-6 місяців після початку сталого припинення вогню. НБУ планує поступове повернення до макропруденційної політики, а це означає, що банки із втратами і проблемами капіталізації зіткнуться зі складнощами. Усе це має відбуватися під суворим контролем. Доведеться здійснити чимало стрес-тестів, як це було після 2014 року, аби зрозуміти наявну ситуацію. Можливо, однією з форм подальшої підтримки може стати рекапіталізація, зокрема, з боку міжнародних фінансових організацій.

Ще одним амбітним завданням стане сприяння у наданні нових кредитів. Завдяки цьому буде забезпечено підтримку економічного оздоровлення після війни, хоча це й буде гальмуватися надзвичайно великими ризиками у плані безпеки через геополітичне положення України й фактично обмежений доступ до зовнішнього фінансування. Тому при поверненні до активного надання кредитів необхідно буде чітко орієнтуватися на структу-

ру української економіки післявоєнного часу, а на першому етапі найбільше значення може мати фінансування торгівлі. Подальшого розвитку можуть зазнати нові моделі розподілу ризиків між комерційними банками, урядом і міжнародними фінансовими організаціями та донорами, зокрема, завдяки використанню нових інструментів (наприклад, гарантій і міжнародних систем страхування).

ВИСНОВКИ

Банківський сектор України тримається в умовах війни напрочуд добре. Це – серйозне досягнення, завдяки якому забезпечується економічна діяльність і добробут населення, яке й надалі має доступ до основних банківських послуг у країні й за кордоном. Водночас уже зараз вимальовується чимало викликів, що впливатимуть на сектор протягом наступних років. Це – поступове скасування регулювання НБУ в умовах надзвичайної ситуації й повернення до таргетування інфляції, як тільки наступить стабільний режим тиші. Оскільки в минулому вже був накопичений досвід поступового скасування валютних обмежень, цей виклик має бути подоланий. Розв'язання очікуваних проблем із активами вимагатиме, напевне,

залучення додаткового власного капіталу. Оскільки сектор відносно невеликий, з точки зору макроекономіки це вважається можливим, особливо за умови залучення іноземних партнерів. Зрештою, надання нових кредитів необхідно розвивати, аби забезпечити оздоровлення економіки й відбудову України після війни.

АВТОРИ:

Гаррі Полукін, координатор в Україні, Німецька економічна група

Марія Репко, заступниця директора, Центр економічної стратегії

Роберт Кірхнер, заступник керівника проєкту, Німецька економічна група

Максим Самойлюк, молодший економіст, Центр економічної стратегії

Цей матеріал підготовлено за матеріалами Policy Paper The banking sector in times of war: current situation and challenges і Newsletter 163 Німецької економічної групи.

Danke
Dakuesno

für Premium-Mitgliedschaft
за преміум-членство

Питання до ЄСПЛ: Чи має закон мовчати, коли іде війна?

Silent enim leges inter arma (під час війни закон мовчить). Ця крилата фраза належить римському філософу й оратору Марку Туллію Цицерону. Саме з неї почали свою окрему думку судді Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) Юдківська, Войтишек і Чантурія. Вони не погодились з тими висновками, до яких прийшов ЄСПЛ у справі Грузія проти Росії (II) щодо російської війни проти Грузії 8-12 серпня 2008 року. Нагадаємо, ЄСПЛ не визнав свою юрисдикцію щодо порушень, що мали місце під час активної фази бойових дій, а лише щодо періоду окупації після завершення активних зіткнень сторін. На переконання цих суддів, ЄСПЛ в XXI столітті, в абсолютно нових історичних, політичних, правових умовах підтвердив стан справ, який був актуальним більше ніж 2 000 років тому. Під час війни закон мовчить ...

Повномасштабна війна Росії проти України триває не п'ять днів, а нараховує вже понад вісім років і зараз увійшла в надзвичайно активну фазу. Вона навряд чи припиниться найближчим часом. Війна уже спричинила багатомільярдні втрати для української економіки й бізнесу. Загальні втрати, включаючи недоотримані інвестиції, уже оцінюються на рівні 600 млрд доларів США. Збитки зростатимуть

і надалі, поки Росію не буде зупинено. Ці збитки треба буде стягувати з РФ, і представники бізнесу вже зараз замислюються, як це зробити.

Власне, механізмів для звернення з позовом проти Росії, що були б доступні вже сьогодні, не так багато. ЄСПЛ є одним із них, зі своїми плюсами і мінусами.

Станом на дату цієї публікації в ЄСПЛ уже є як мінімум одна заява великої української компанії про відшкодування збитків від війни. Мільярдер Рінат Ахметов подав позов до ЄСПЛ проти Росії щодо компенсації за грубі порушення його прав власності під час неспровокованої воєнної агресії Росії проти України. РФ доволі швидко прокоментувала, що не виконуватиме як рішення у цій справі, так і будь-які рішення ЄСПЛ, винесені після 15 березня 2022 року, коли Росія покинула Раду Європи. Втім, Росія і раніше не виконувала рішення ЄСПЛ.

Чи буде закон (Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція)) мовчати і цього разу щодо значно тривалішого періоду бойових дій? Які процесуальні особливості потрібно враховувати, перш ніж вдаватися до цього механізму? Чи має ЄСПЛ шанси бути ефективним меха-

нізмом для стягнення збитків із Росії для бізнесу, що постраждав від війни? Давай-те розбиратися.

Витрати

Напевно, найбільш очевидною перевагою звернення до ЄСПЛ для багатьох фізичних і юридичних осіб є порівняно невисокі витрати, що пов'язані з таким міжнародним процесом. За подачу заяви до ЄСПЛ не потрібно сплачувати будь-які судові збори. Робота суддів ЄСПЛ, на відміну від роботи арбітрів в арбітражі, не оплачується сторонами.

Юридичні витрати на етапі ініціювання процесу в ЄСПЛ теж будуть на порядок нижчими, порівняно, скажімо, з ініціюванням процесу в інвестиційному арбітражі, де заяви по суті справи зазвичай досягають сотень сторінок (і це без додатків). Заява до ЄСПЛ готується за спеціальною формою, яка фактично обмежує розмір пояснень заявника й кількість додатків. В той же час під час звернення до ЄСПЛ потрібно враховувати багато процесуальних аспектів щодо прийнятності заяв і юрисдикції ЄСПЛ, необхідність лаконічно і при цьому детально обґрунтувати порушення Конвенції та розмір збитків. Тому залучення експертів,

які мають досвід представництва заявників в ЄСПЛ, є більш ніж виправданим, особливо у справах, що стосуються війни – де питання юрисдикції ЄСПЛ буде точно дискутуватися суддями. Підготовка подальших додаткових пояснень, доказів, висновків експертів, а також участь у усних слуханнях уже вимагатимуть більших фінансових затрат.

З огляду на розмір юридичних витрат ЄСПЛ викликає найбільше зацікавлення у заявників, які зазнали порівняно невеликих втрат від війни.

(Не)Справедлива сатисфакція

Бізнесам, чиї втрати сягають десятків мільйонів доларів США, напевно, варто замислитися про інші механізми, адже ЄСПЛ зазвичай присуджує відшкодування, що є суттєво нижчим за очікування заявників.

Найбільш ілюстративним прикладом щодо присуджуваного ЄСПЛ розміру справедливої сатисфакції є справа Юкос. 15 грудня 2014 року ЄСПЛ присудив компанії Юкос найбільшу компенсацію у своїй історії – 1,86 млрд євро. Однак ця сума не виглядає такою значною, якщо подивитися на загальний розмір вимог у справі, який становив більше 90 млрд євро.

Звичайно, ЄСПЛ приймав рішення уже після того, як інвестиційний арбітраж присудив акціонерам Юкосу 50 млрд доларів США компенсації в іншому процесі. Тим не менше, дуже сумнівно, що ЄСПЛ присудив би суттєво вищу компенсацію, якби на той момент не існувало рішення інвестиційного арбітражу.

Якщо у справі Юкос юристи та експерти заявника, без сумніву, якісно та детально обґрунтовували розмір збитків, то в багатьох справах заявники та їхні представники не приділяють достатньо уваги доведенню розміру збитків, завданих порушенням Конвенції. Відповідно, в таких випадках ЄСПЛ визначає розмір компенсації, виходячи переважно із власного розуміння, яка компенсація може бути справедливою.

Збитки від активних бойових дій

Зі збитками, яких зазнав бізнес на тимчасово окупованих територіях, усе більш-менш зрозуміло – щоб ЄСПЛ визнав свою юрисдикцію, скаржнику потрібно довести, що Росія здійснювала ефективний контроль над відповідною територією в певний часовий період. Якщо такий контроль над територією існує, то Росія має нести відповідальність за порушення Конвенції на цій території, зокрема, за порушення права юридичних і фізичних осіб віль-

но володіти своїм майном. У ЄСПЛ існує дуже розвинена практика щодо ефективного контролю – це, наприклад, справи проти Туреччини (щодо Північного Кіпру), проти Росії (щодо Придністров'я, окупованих територій Грузії, Криму).

Зі збитками від активних бойових дій (артилерійських обстрілів, бомбардувань, ракетних ударів, безпосередніх бойових зіткнень) все набагато складніше. ЄСПЛ вкрай рідко мав справу з порушеннями прав людини під час активних бойових дій. Вперше це було у справі Банковіч та інші проти Бельгії та інших. Справа стосувалася бомбардувань Югославії силами НАТО у відповідь на злочини сербських військ проти косовських албанців. ЄСПЛ не знайшов ефективного контролю силами НАТО над Югославією. Більше того: Югославія не була підписантом Конвенції, Конвенція ніколи не діяла на її території, тому скарга щодо порушення Конвенції від громадян Югославії, які постраждали від бомбардувань, була відхилена.

У той же час у цій справі ЄСПЛ наголошував на важливості того, щоб люди, які проживають на території одної держави і яким були гарантовані певні права за Конвенцією, не опинялися у правовому вакуумі щодо захисту прав людини через дії іншої держави. Однак, у нещодавньому рішенні у справі Грузія проти Росії (II) ЄСПЛ вирішив відсторонитися від розгля-

ду порушень Конвенції під час активної фази російської війни проти Грузії 8-12 серпня 2008 року – попри те, що і Грузія, і Росія є сторонами Конвенції. ЄСПЛ не став наполягати на тому, щоб захистити грузинів від правого вакууму під час активних бойових дій. Він обмежився констатацією, що бойові дії – це хаос, до якого ЄСПЛ не може застосувати свої попередні підходи, а розвивати нові підходи щодо юрисдикції він не буде через складність справи. Така позиція викликала обурення багатьох суддів ЄСПЛ, які висловили окремі думки у справі.

Зараз, напевно, ніхто не зможе достатньо точно й обґрунтовано передбачити, як ЄСПЛ буде вирішувати справи, наприклад, щодо ракетних ударів по території України. З одного боку, є практика ЄСПЛ не на користь потенційних заявників, якій з високою вірогідністю ЄСПЛ може по-слідувати. З іншого боку, практика ЄСПЛ не є статичною, вона може розвиватися, а війна, що триває вже більше ста днів з усією її жорстокістю, може спонукати суддів відступити від свого підходу у справі Грузія проти Росії (II). Свої сподівання на еволюцію відповідної практики ЄСПЛ нещодавно виловлював Іван Ліщина, колишній заступник міністра юстиції України – уповноважений у справах ЄСПЛ. Проте варто розуміти, що ризик відмов у справах, що стосуються активних бойових дій, є достатньо високим.

Процесуальні строки

З 1 лютого 2022 року строк подачі скарги до ЄСПЛ складає 4 місяці після вичерпання національних способів захисту або події, що порушує права, гарантовані Конвенцією (якщо ефективні національні засоби захисту відсутні).

У ситуації, коли права, гарантовані Конвенцією, щодня порушуються Росією, українці в Росії чи на захоплених Росією територіях зазнають переслідувань, і така практика толерується Росією, між Україною та Росією розірвані дипломатичні відносини, немає сенсу говорити про існування ефективних способів захисту для українців в Росії. Адже порушником прав у випадку з війною є саме Росія.

Тому, якщо прийнято рішення подавати заяву до ЄСПЛ, потрібно оперативно готувати заяву і докази, щоб не пропустити 4 місяці для звернення з моменту настання події, що порушує права, гарантовані Конвенцією (наприклад, з моменту бомбардування чи ракетного удару, які

знищили майно бізнесу, з моменту експропріації майна окупаційною адміністрацією тощо).

Крім цього, слід пам'ятати, що до ЄСПЛ проти Росії можна буде звернутися лише щодо подій, які відбулися до 16 вересня 2022 року.

Строки розгляду

Як у будь-якому міжнародному процесі, заявникам не варто розраховувати на швидке рішення від ЄСПЛ. Навіть прості справи можуть чекати вирішення 3-5 років. Справи, що стосуються війни Росії проти України, є складними, у тому числі з точки зору доведення і встановлення юрисдикції ЄСПЛ.

Слід пам'ятати, що після анексії Криму та окупації Донбасу поряд із приватними заявниками Україна подавала до ЄСПЛ свої позови проти Росії щодо порушення прав, гарантованих Конвенцією. З одного боку індивідуальним заявникам не доводилося детально доводити і обґрунтовувати юрисдикцію ЄСПЛ, це робила Україна у, назовемо її так, «зразковій» міждержавній справі проти Росії. Але з іншого боку всі справи індивідуальних заявників зупиняються до прийняття рішення щодо юрисдикції у такій «зразковій» міждержавній справі. Рішення щодо юрисдикції у «кримській справі» довелося чекати 5 років. По Донбасу рішення ще немає.

Наразі відомо, що ЄСПЛ прийняв позов України проти Росії у зв'язку з подіями після 24 лютого 2022 року. Враховуючи, що міждержавний позов подано, то строки розгляду справ для індивідуальних заявників можуть суттєво зрости. Крім того, Рінат Ахметов просив ЄСПЛ розглядати його справу як пілотну.

Враховуючи, що ЄСПЛ може зіткнутися з великою кількістю заяв, що стосуються війни Росії проти України, особливо від фізичних осіб, ми також не виключаємо, що ЄСПЛ підготує окреме роз'яснення щодо того, як будуть розглядатися відповідні справи.

Виконання рішень ЄСПЛ проти Росії

Нещодавно Держдума Росії прийняла закони про встановлення граничного терміну щодо виконання в РФ рішень ЄСПЛ. Відповідно до прийнятих законів, рішення ЄСПЛ, винесені після 15 березня 2022 року, не підлягають виконанню в Росії. Така поведінка зовсім не дивна: Консти-

туційний Суд Росії ще 2015 року вирішив, що Росія може не виконувати рішення ЄСПЛ, якщо вони «порушують» національне законодавство РФ.

Виконання рішень ЄСПЛ проти Росії щодо війни в тій системі координат, яка є на сьогодні, буде неможливим. Але якщо, наприклад, ідея зі створення певного міжнародного фонду й передачі йому активів Росії для виплати компенсацій буде реалізована Україною та союзниками, то виконання рішень ЄСПЛ може суттєво полегшитись.

Висновки

Ми не кажемо, що до ЄСПЛ не потрібно звертатися. Ми також не кажемо, що заяви точно не матимуть успіху, а виконати рішення ЄСПЛ неможливо.

ЄСПЛ є одною з небагатьох опцій для боротьби проти Росії уже сьогодні. Цей механізм треба розглядати під час вибору стратегії стягнення збитків з Росії. Рішення, чи звертатися із заявою до ЄСПЛ, має прийматися у кожному конкретному випадку, виходячи з обставин справи.

Що ми точно кажемо – з Росією треба боротися на всіх можливих фронтах і примусити її заплатити.

Якщо ви вирішили звертатися з позовом проти Росії до ЄСПЛ, ми рекомендуємо: (1) оперативно зібрати всі доступні докази та інформацію про подію, що порушує права, гарантовані Конвенцією, (2) уже зараз розпочати роботу над підготовкою експертного висновку щодо розміру збитків, щоб без зволікання подати його до ЄСПЛ, (3) завчасно почати підготовку заяви до ЄСПЛ, щоб навести належне обґрунтування всіх важливих моментів як щодо фактичних обставин, так і щодо права, а також не пропустити доволі коротких процесуальних строків на звернення до ЄСПЛ.

Тімур Бондарев
керівний партнер, партнер-
засновник Arzinger

Володимир Наконечний
юрист, адвокат Arzinger

Зброя проти ворога: як компаніям комунікувати в умовах війни

У будь-якій кризовій ситуації, а тим паче під час війни, категорично не можна мовчати чи зникати з публічного простору. Навіть якщо ви компанія, яка призупинила свою роботу, ваші офіційні пабліки мають стати майданчиками для поширення важливої інформації.

Правильна комунікація бізнесу, урядовців, громадських об'єднань та й кожного з нас – це теж важлива зброя проти ворога. А також можливість підтримувати зв'язок з різними аудиторіями, щоб зберегти контакт і бути максимально корисними. Про це розповіла Наталія Улинець, CEO Perfect PR.

НАЗИВАЙТЕ РЕЧІ СВОЇМИ ІМЕНАМИ: ВІЙНУ – ВІЙНОЮ, ВТОРГНЕННЯ – ВТОРГНЕННЯМ, РОСІЙСЬКИХ СОЛДАТІВ – ВОРОГАМИ, ОКУПАНТАМИ.

Особливо це важливо, якщо ви комунікуєте в міжнародному середовищі. Адже такі слова, як «рашисти» чи «орки» можуть бути незрозумілими для іноземців.

Комунікуйте регулярно та завжди будьте на зв'язку. Будьте чесними, відкритими, щирими, покажіть ваше ставлення до того, що відбувається, і до людей, які

опинилися в складній ситуації. Поясніть, що ви як компанія робите і будете робити для допомоги країні, вашим працівникам.

Намагайтеся швидко реагувати на важливі події та комунікувати їх, адже вчасний розголос здатний докорінно змінювати обставини. Поширюйте лише перевірену інформацію з офіційних джерел – будь-які неточні дані викличуть недовіру до всієї висловленої вами інформації.

За можливості ведіть комунікацію від перших осіб, речників. Комунікуйте з цільовою аудиторією на тих майданчиках, які для неї найбільш зручні. Ваші повідомлення мають бути прості, точно та чітко сформульовані. Продовжуйте комунікувати про ту сферу, в якій ви працюєте, адаптуючи свою комунікацію до конкретних ситуацій.

Критично оцінюйте кожну новину й "експертну думку", щоб не стати жертвою

dezinformacii. Негативні новини ми сприймаємо глибше і довше на них заціклюємось. Саме тому вони поширюються блискавично. Пам'ятаймо, що на цьому побудована стратегія дезінформації від ворога.

НАВІТЬ ЯКЩО ДО ВІЙНИ ВНУТРІШНІ КОМУНІКАЦІЇ КОМПАНІЇ НЕ БУЛИ НАЛАГОДЖЕНІ, ЗАРАЗ – САМЕ ЧАС ЦЕ ВИПРАВИТИ

Правильна комунікація зі співробітниками розв'язує одразу декілька завдань: зберігає працездатну команду, підтримує психологічний стан та ефективність роботи.

Це працює як для команди з двадцяти, так і сотень працівників.

Працюєте ви у звичному режимі, частково чи призупинили роботу, оцініть систему комунікації зі своєю командою, налагодь-

те її так, щоб швидко донести потрібну інформацію, почути думку колег та ухвалити рішення.

Робочі питання обговорюйте як є, без зайвого прикрашання. Команда, яка розуміє ситуацію у компанії, відчувається безпечніше і впевненіше.

Організуйте внутрішній штаб оперативно-го реагування. До прикладу, спеціаліст із допомоги з евакуацією/релокейту працівників з небезпечних регіонів; фахівець, який відповідає за благодійні проекти та надану підтримку компанії. Також у штаб мають увійти спеціалісти, які швидко інформуватимуть колектив про внутрішні зміни в компанії.

Використовуйте ті канали, якими користується команда (електронна пошта, Viber чи Telegram-бот, чати у месенджерах). За потреби дублюйте повідомлення у всіх каналах – це збільшить шанси того, що його побачить кожен із команди.

Інформуйте регулярно, лаконічно, доступно. Діліться планами щодо роботи компанії: команда має бути готовою до можливих змін. До того ж ваші колеги можуть допомогти вдосконалити готовий план або запропонувати свій. Періодично до інформування колективу має долучатися керівництво компанії у відео- або текстовому форматі.

Станьте джерелом корисної інформації для співробітників. Діліться правилами безпеки, контактами служб першої необхідності, рекомендаціями з підтримки ментального здоров'я тощо. Складіть

список перевірених та офіційних джерел інформації, якісних українських медіа та запропонуйте співробітникам стежити за ними.

Розповідайте про волонтерські чи благодійні ініціативи компанії через призму подяки команді, адже це – результат спільної роботи. Більшість компаній докладають максимум зусиль для підтримки українців: волонтерять, надають матеріальну допомогу та продукцію. Наголошуйте, що ця допомога була б неможлива без згуртованої та відданої роботи команди.

Зберігайте оптимізм у ваших повідомленнях, не ігноруйте меседжі, які мотивують. Підтримка бойового духу важлива як на фронті, так і в тилу. Запустіть фоточелендж працівників з місця роботи, діліться жартами та мемами, відеороликами та цитатами, що надихають.

ПРОФІЛІ БРЕНДІВ, УРЯДОВИХ УСТАНОВ, ІНФЛЮЕНСЕРІВ ТА ПОЛІТИКІВ СТАЛИ МЕРЕЖЕЮ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА КРЕАТИВУ. А ВІРАЛЬНІСТЬ ТАКОГО ФОРМАТУ ДОПОМАГАЄ ПОШИРЮВАТИ ІНФОРМАЦІЮ ДАЛЕКО ЗА МЕЖІ СВОЄЇ АУДИТОРІЇ.

Світ має знати про те, що відбувається в Україні. Віральність креативного контенту допомагає розв'язувати цю задачу. Відео, меми, графіка, акції, мистецькі ініціативи та проекти – ці формати працюють для розповсюдження важливої інформації.

Розповідайте про втрати (інфраструктурні,

цивільні). Завдяки вільному доступу до інформації навіть через три місяці повномасштабного вторгнення росії в Україну в європейських містах збираються багатотисячні мітинги на підтримку нашої держави.

Мотивуйте. Під час війни попит на інформацію зростає. Багато тривожних новин можуть вплинути на моральний стан українців, тому вкрай важливо підтримувати аудиторію. Сказати «все буде добре» ніколи не буде зайвим. Використовуйте меми. Простота й віральність такого формату дозволяє швидко поширювати новини й легше переживати українцям складні моменти.

Розповідайте про ЗСУ. Підтримка захисників важлива в публічній комунікації. Хлопці та дівчата, які боронять країну, – головні герої в риториці як брендів, так і публічних осіб. Звеличення героїв України – завжди актуальна тема для креативу.

Відкривайте історію України. Креативні агенції, бренди, політики та громадськість створили сотні відео про ідентичність, традиції, історичні факти, єдність нашої країни. Все це швидко розповсюджують за кордоном, щоб ні в кого більше не виникало сумнівів, що Україна – не росія.

Використовуйте цитати. Влучні слова й тези, цитати президента, міністрів, українських культурних та громадських діячів, які з'являються на обкладинках світових видань, обов'язково увійдуть в підручники з історії. А тому гарне «упакування» лише сприятиме швидкому поширенню контенту.

Просіть про допомогу. Бренди, бізнес, публічні особи та медіа об'єдналися задля досягнення глобальної цілі – перемоги у війні. У такий час усі, хто має свою аудиторію (незалежно від кількості), стають ретрансляторами, рупорами волонтерських штабів. А креатив допоможе виділятися у стрічці новин, а отже – підвищити ефективність таких закликів.

Як сказав Сергій Жадан, «Історія нині не просто переписується. Вона переписується українською мовою». Тому всю комунікацію сьогодні можна вважати частиною літопису російсько-української війни.

Наталія Улинець, CEO Perfect PR
www.perfect-pr.com.ua

ЛІТНІЙ ВЕЧІР

Німецько-Польської та Німецько-Української
промислово-торговельних палат
Спільна солідарність!

Більшість із нас переживає зараз нелегкі часи.

Саме тому ми, АНК Ukraine, раді сьогодні будь-якому виду підтримки для України. Коли наші колеги з АНК Polska запропонували нам організувати у Варшаві 10 червня спільний захід із налагодження контактів, ми відразу погодилися.

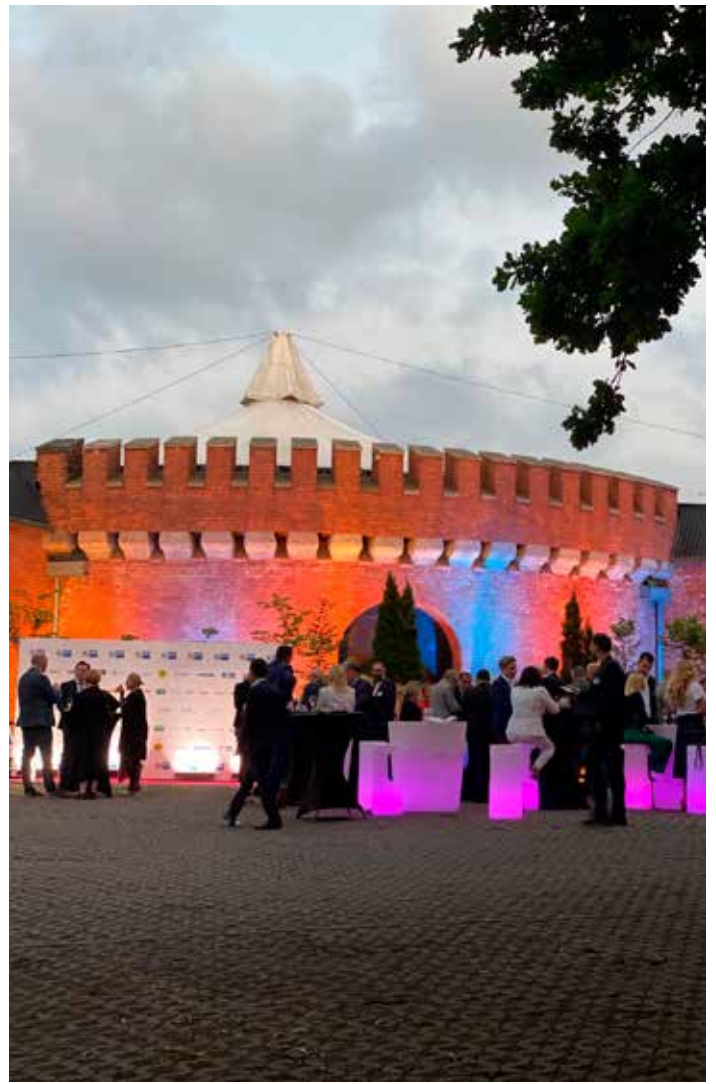
Метою цього заходу разом з нетворкінгом було також використання поєднання двох наших ділових мереж, щоб підкреслити солідарність між двома сусідніми країнами і закликати до збору пожертв для України. Того вечора нам вдалося зібрати кошти на придбання обладнання для Харківського гарнізону ДСНС України.

Тетяна Гавриш, Почесний консул Німеччини в Харкові, взяла участь в заході.

Спільно з Німецько-Польською торгово-промисловою палатою ми дякуємо спонсорам заходу, без підтримки яких його проведення було б неможливим!

Золоті спонсори: Borussia Dortmund, Jobnet.AG, Kreisel, mBank Polska, Volkswagen Poznań – Fabryka Samochodów Dostawczych i Komponentów, Workconsult

Срібні спонсори: BASF, Deininger Consulting, ECE, e.on Polska, Messer Polska,

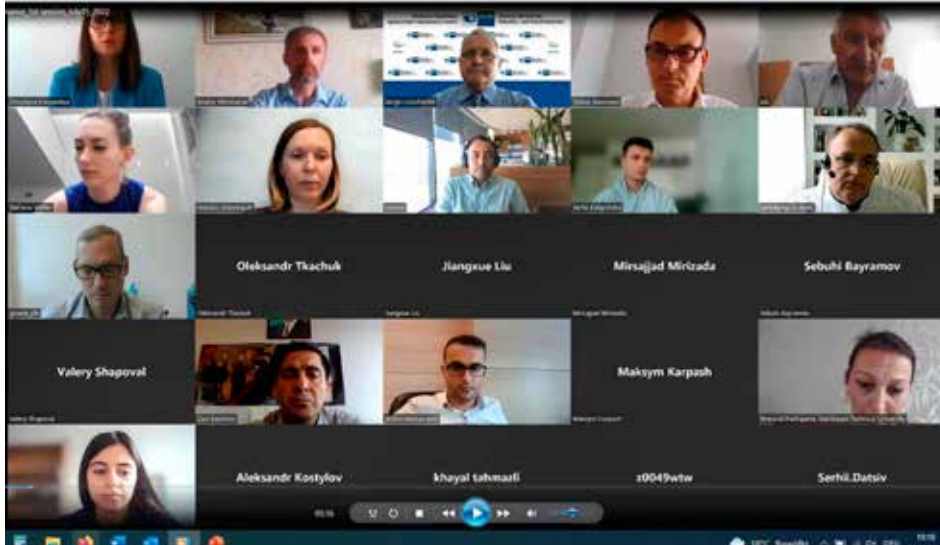
Raben Group, SDZLEGAL SCHINDHELM, Strabag Polska

Бронзові спонсори: Boehringer Ingelheim, METRO Advertising, NRW.Global Business GmbH, Wiener VIG TU SA, Wilo Group, Deutsches Weininstitut

Зелена енергетика як невід'ємна складова відновлення країни

АНК Україна успішно провела тренінг щодо зелених інвестицій

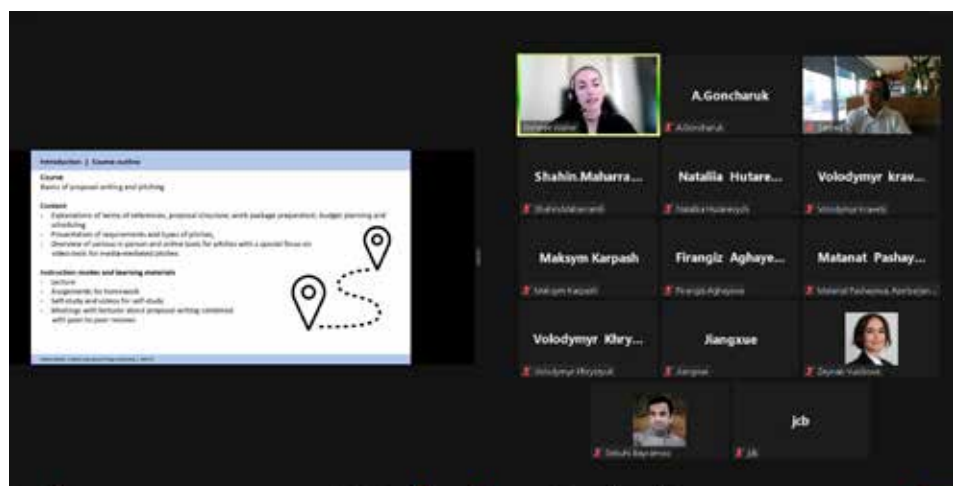
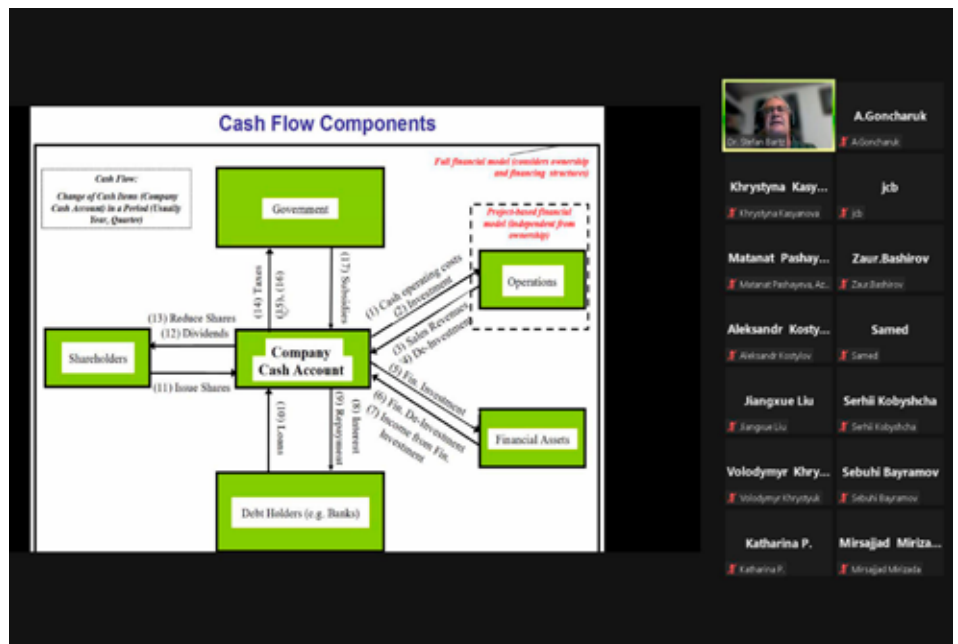
Всі учасники тренінгу отримають сертифікати від АНК, що визнаються у 91 країні, де є представництва німецьких зовнішньоторговельних палат.

У перспективі Палата має намір відкрити власну освітню платформу і проводити курс Зелених інвестицій на постійній основі. Адже сталість – один із важливих критеріїв розвитку й переходу до нової енергетичної ери.

Зазначений проект реалізується у співробітництві з АНК Азербайджан і за фінансової підтримки Німецького товариства міжнародної співпраці (GIZ) та Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку (BMZ).

Для забезпечення сталого розвитку, виконання міжнародних зобов'язань щодо зменшення парникових викидів і переходу на низьковуглецеву економіку приватний сектор, державні установи й неприбуткові організації дедалі все більше шукатимуть нові фінансові механізми та шляхи для втілення ВДЕ-проектів. Фахівці з розвинутими навичками щодо ідентифікації фінансових можливостей і оцінки потенціалу енергетичних заощаджень вже зараз користуються неабияким попитом на ринку. Зелені інвестиції є одним із сучасних і перевірених інструментів, що ефективно використовується компаніями для залучення коштів.

АНК Україна також намагається не відставати від сучасних трендів і успішно переймає передовий досвід на цьому поприщі. Минулої п'ятниці закінчився двотижневий тренінг на тему Green Finance & Investment Consultant on Renewables and Energy Efficiency, у якому взяли участь близько двадцяти осіб із України, Азербайджану й Німеччини. Для проведення навчального циклу з семи модулів була відібрана досвідчена команда тренерів, що складалася з німецьких доцентів і представників бізнесу. Під час курсу учасники мали можливість ознайомитися з ринком ВДЕ, міжнародним контекстом зелених інвестицій, дієвими фінансовими інструментами та найкращим досвідом. На одному з занять вони на практиці застосовували отримані знання, вирішуючи кейси щодо проектних ризиків і методів їхньої мінімізації.

Засідання комітетів та заходи АНК Ukraine 2022

Актуальні заходи Ви знайдете на нашій офіційній сторінці www.ukraine.ahk.de/ua/home/

Тема/Організатор	Дата	Місце проведення
Онлайн-засідання комітету з питань логістики та транспорту Німецько-Українська промислово-торговельна палата	16 серпня 2022 14.30 год	Zoom
Онлайн-засідання комітету з питань банківських та фінансових послуг Німецько-Українська промислово-торговельна палата	25 серпня 2022 16.00 год	Zoom
Онлайн-засідання комітету з питань енергетики та енергетичного переходу Німецько-Українська промислово-торговельна палата	6 вересня 2022 12.00 год (EEST)	Zoom
Засідання комітету з питань податків та фінансової звітності Німецько-Українська промислово-торговельна палата	13 вересня 2022 10.00 год (EEST)	MS Teams
Онлайн-засідання комітету з питань будівельної галузі та енергоефективності Німецько-Українська промислово-торговельна палата	15 вересня 2022 14.00 год (EEST)	Zoom
Онлайн-засідання комітету з питань управління та підбору персоналу Німецько-Українська промислово-торговельна палата	21 вересня 2022 15.00 год (EEST)	Zoom
Онлайн-засідання комітету з питань ІТ та кібербезпеки Німецько-Українська промислово-торговельна палата	29 вересня 2022 14.00 год (EEST)	MS Teams

ВИХІДНІ ДАНІ

Видавець:

Німецько-Українська промислово-торговельна палата
Germany Trade & Invest (GTAI)

Контакти:

Юліанна Вельбоветц
Зв'язки з громадськістю/робота з майбутніми членами палати
Німецько-українська промислово-торговельна палата
Вул. Пушкінська 34, 01004, Київ, Україна
E-Mail: info@ukraine.ahk.de
yulianna.velbovets@ukraine.ahk.de
Сайт: ukraine.ahk.de
Twitter: AHK_Ukraine
Facebook: www.facebook.com/ahk.ukraine/
Telefon: +38 044 481 3399, 234 5595, 234 5998
Telefax: +38 044 235 4234, 234 5977

Відмова від відповідальності:

Інформаційний бюлетень базується на інформації національних та іноземних інформаційних агентств та ЗМІ, а також на повідомленнях Німецько-Української промислово-торговельної палати та GTAI. Видавець не несе відповідальності за правильність, точність та актуальність пред'явленого змісту та авторизованих текстів Палати і GTAI. Тиражування, продаж чи розповсюдження інформаційного бюлетеня, також і часткове, без письмового погодження Німецько-Української промислово-торговельної палати забороняються.

Gefördert durch:

Bundesministerium
für Wirtschaft
und Klimaschutz

aufgrund eines Beschlusses
des Deutschen Bundestages